

Volstrup Skole – med lærerbolig

Skrevet 2005 Niels Nørgaard Nielsen

Den gamle Volstrup/Guldbæk skole lå midtvejs mellem Volstrup og Hæsum på Jordemodervej, nuværende Klingerhøjvej 22, og var skole for børnene fra begge byer. Dengang fortsatte Klingerhøjvej i lige linie til Volstrup. Guldbæk skole var ved at være halvgammel, og egentlig et ringe byggeri tilbage fra 1844 med diverse til og ombygninger. Desuden var det til irritation at den lå langt ude på heden mellem Volstrup og Guldbæk

Planerne om en ny skole i Guldbæk havde længe været under udvikling, men Volstrup ser ud til nærmest at være glemt. I februar 1916 anmodede en gruppe Volstrupborgere sognerådet om at der bygges en skole i Volstrup. De tilbød gratis byggegrund og materialerne frit kørt til grunden. Allerede i marts fremlagdes tegninger til Volstrup skole og et byggeudvalg bemyndigedes til at indkøbe materialer. Der planlagdes med en forskole med forskolelærerinde og dermed mindre lønudgifter; 700 kr. pr. år. Volstrupborgerne ville dog have en rigtig skole og da undervisningsministeriet heller ikke ville godkende at der ansattes en forskolelærerinde måtte sognerådet komme med et nyt udspil. De foreslog at Volstrupborgerne skulle yde et årligt tilskud på 200 kr., så der kunne oprettes og aflønnes et enelærerembede. Det blev der heller ikke noget af, så sognerådet forsøgte sig nok en gang uden held med en henvendelse til undervisningsministeriet. Enden blev at Volstrupborgerne gik med til de første tre år at betale 100 kr. i tilskud til en ugift lærerinde, hvis begyndelsesløn var 900 kr. årligt.

I februar 1917 forelå der godkendelse fra undervisningsministeriet af delingen af Guldbæk skoledistrikt og oprettelse af et enelærerembede i Volstrup. Ministeriet ville imidlertid kræve at der foruden en begyndelsesløn af 900 kr. årligt tillagdes enelærerembedet anordningsmæssig bolig, brændsel og have for en gift lærer, idet man dog efter omstændighederne kunne tillade at den nuværende bolig som er indrettet for en ugift, i 5 år fra 1. januar 1917 at regne, forblev uforandret på betingelse af at der ydedes embedsindehaveren et årligt tillæg af 100 kr. indtil der er orden i sagerne. Sognerådet bøjede sig og vedtog at indrette anordningsmæssig bolig til en gift lærer i Volstrup skole. Det overlodes til udvalget at foretage det fornødne der med samt at antage en vikar til Volstrup skole. Det skulle dog vise sig at være mere end vanskeligt at få ordnet boligsagen.

Arkitekt Hother Paludan blev sat på opgaven med at tegne såvel den ny skole i Guldbæk og i Volstrup. Paludan stillede store krav til arbejdet og materialerne, håndstrøgne røde sten, træ af sydsvensk fyr, etc. etc. Det skulle være førsteklases skoler. Tiden var også gunstig, byggestilen med hvide pilastre i hjørnerne var på mode og skilte sig markant ud fra gårdene, som de så ud på landet på den tid.

Fra 1. marts fungerede Niels Serlerup som vikar og fra 1. juli blev Dagmar Nielsen ansat som enelærer ved skolen. Hun stammede fra Astrup ved Sindal, tog lærereksamen 1913 fra Hjørring Seminarium. Efter ansættelse på Sindal højere Almenskole og derefter Hvilsom skole var hun lærer i Volstrup frem til 1. februar 1919, hvor hun søgte afsked på grund af giftermål.

1. september 1919 ansattes J. P. Alsted, som selv skriver:

Fra 1. september 1919 til 30. september 1939 har undertegnede været lærer ved Volstrup skole. Jeg er født i Vonge i Ø. Nykirke sogn d. 28. maj 1887 og dimitteret fra Blaagaard seminarium 1908. I 1909 og 1910 havde jeg vikarpladsen i Alleshave på Sjælland, Uhrskov ved Vejle og Døvling i Skarrild sogn. I Årene fra 1910 til 1917 opholdt jeg mig det meste af tiden hjemme på grund af svigtende helbred. Jeg beskæftigede mig med skriftligt arbejde af forskellig art, navnlig oversættelser af fortællinger og tidsskriftartikler; lejlighedsvis hjalp jeg til på Vonge elektricitetsværk, hvor min fader, Jørgen

P. Alsted, var bestyrer; desuden havde jeg kontorarbejde i nogle forretninger, en tid var jeg bogholder på Tørring savværk og møbelfabrik. I 1917 ville jeg gerne ind i lærergerningen igen. Jeg søgte og fik en vinterplads i Lindvig sogn. Den følgende sommer blev jeg antaget som lærer ved Tune friskole på Sjælland og virkede her til sommerferien 1919. Efter ferien overtog jeg embedet som enelærer i Volstrup.

I 1920 indgik jeg ægteskab med sygeplejerske frk. Hulda Moegreen fra Grejsdalen ved Vejle. Lejligheden i skolen var meget lille. Inden brylluppet klagede jeg derfor til sognerådet og bad om visse forbedringer. Jeg opnåede at få lejligheden forøget med et loftsværelse. Da der stadig var meget lidt plads, klagede jeg senere på ny og sognepræsten, Pastor Kiilerich, støttede kraftigt mine bestræbelser for at opnå bedre boligforhold. Efter at jeg havde afgivet nøjagtige oplysninger om de forskellige beboelsesrum størrelse, kom skoledirektionen herud og havde et møde i skolen sammen med sognerådet og skolekommissionen. Her krævede stiftsamtmand Bache og provst Konrad Hansen meget energisk, at der hurtigst muligt skulle tilvejebringes en bolig, som opfyldte ministeriets krav til lærerboliger.

Her må det være på sin plads at indskyde at sagsgangen var meget langsommelig og modstræbende fra sognerådets side. Lærer Alstrup rejste sagen i 1920 og trods nævnte forsøg fra hans side på at få en løsning, kan man i en skrivelse fra undervisningsministeriet til Fleskum-Hornum Herreders Skoledirektion d. 21. juni 1924 læse:

I et med direktionens skrivelse af 21. forrige måned hertil indsendt andragende har enelærer ved Volstrup skole J. P. Alsted, der i september 1919 erholdt ansættelse i sit nuværende embede, efter at dette havde været opslået ledigt med "anordningsmæssig" bolig, besværet sig over, at denne er meget utilfredsstillende. I den i andragendet givne, af skolekommissionen bekræftede fremstilling er det herom oplyst, at den pågældende lejlighed kun består af 2 små værelser, et fra disse adskilt, oprindeligt til opholdsstue for skolebørnene beregnet rum, hvori ikke forefindes kakkellov, samt et loftskammer og desuden pigekammer, køkken og spisekammer. I anledning heraf skal man tjenstligt anmode direktionen om at ville give sognerådet pålæg om snarest muligt at lade udarbejde og til ministeriet approbation indsende planer og tegninger til en tilfredsstillende ny bolig for læreren, hvis nuværende lejlighed ikke er en passende tjenestebolig for en gift lærer, hvorfor andrageren har krav på fra 1. oktober 1919 at regne at få efterbetalt forskellen mellem det i hans lønning indeholdte boligfradrag på 1/8 af grundlønnen og et boligfradrag på 1/12 af samme, ligesom der fremdeles, indtil en af ministeriet godkendt ny bolig er anvist ham, kun må afkræves 1/12 af han grundløn som vederlag for bolig. Hvilket herved tjenstligt meddeles til efterretning og foranstaltning, idet man skal anmode sognerådet om at lade udarbejde og inden 6. juli at fremsende de af ministeriet begærede planer og tegninger til direktionen. – Det tilføjes at såfremt ovennævnte tidsfrist ikke overholdes, vil der under hensyn til, at en anmodning fra direktoratet af 5. marts dette år om en erklæring i sagen trods påmindelse derom først blev besvaret af sognerådet den 12. maj, uden at grunde blev anført herfor, umiddelbart efter fristens udløb blive fremsendt andragende til Aalborg Stiftsamt om under dagmulkt at ville give sognerådet pålæg om indsendelsen.

I 1926 blev der så bygget otte alen til skolens nordre ende og der blev indrettet en god og rummelig lejlighed.

Det var fire år efter det oprindelige pålæg om at sørge for en anstændig bolig og to år efter skoledirektionens trussel om dagsmulkt (bøder).

Skoledistriktets beboere har vist min hustru og mig stor venlighed. Vi er blevet rigelig betænkt med slagterforæringer m.m.; straks efter min ankomst sagde skolens nærmeste nabo, gårdejer Peder Jensen til mig, at jeg kunne låne hans jumbekøretøj lige så tit som jeg ville, og der er blevet vist os godhed på mange andre måder. Over for skolens arbejde har en del af befolkningen lagt adskillig interesse for dagen. Forud for hver eksamen har jeg bedt børnene sige hjemme, at deres forældre var velkomne, hvis de havde lyst til at overvære eksamen, og det har været os en glæde, at mange har efterkommet indbydelsen.

I 1937 fik jeg, med skolekommissionens og skoledirektionens billigtelse, lærerinde frk. Buch fra Frejlev til at komme og tage gymnastiktimerne, idet jeg på grund af en alvorlig nyresygdom havde vanskeligt ved at holde ud til arbejdet. Honoraret for disse timer betalte jeg selv. I skolestuen hjalp min hustru mig. Uden denne hjælp havde jeg ikke kunnet blive ved så længe, som jeg gjorde.

Da nyresygdommen udviklede sig på en uheldig måde, ophørte jeg med undervisningen 1. marts 1938, og lærer Bloch fra Aalborg kom her som vikar. Jeg søgte helbredelse, bl.a. ved langvarig lysbehandling på Nibe sygehus, men det lykkedes mig ikke at opnå en sådan bedring, at det kunne nytte at forsøge en genoptagelse af arbejdet. Efter ansøgning blev der bevilget mig afsked med pension fra 30. september 1939. Min hustru og jeg blev af beboerne indbudt til en afskedsfest i Ø. Hornum forsamlingshus d. 23. september. Denne fest betyder et smukt minde for os. Skolekommissionsmedlem, gårdejer Stig Buus, Molbjerg, bød velkommen; senere tog han på ny ordet, og endvidere talte Pastor Kiilerich, gårdejer Ansgar Petersen, gårdejer Kr. Langdahl og snedker Petersen samt lærerne Nielsen (Guldbæk), Bloch (Volstrup) og Greve (Hæsrum). Vi er taknemlige både for de mange venlige ord, der blev rettet til os og for de smukke erindringsgaver, som blev os overrakt. Efter min afsked blev embedet ikke opløst. Der skulle i henhold til den ny skolelov foretages ordninger i kommunens skolevæsen, og under hensyn hertil blev der truffet den ordning, at undervisningen i Volstrup skole indtil videre skulle besørges af en vikar. Som følge heraf kunne min hustru og jeg blive boende i skolen vinteren 1939 – 40.”

Da Alsted søgte afsked, forsøgte skolekommissionen igen at få omdannet embedet til enelærerindeembede, de skrev: ” Skolekommissionen ønsker embedet i Volstrup normeret som enelærerindeembede, som det oprindeligt var normeret til. Der ønskes fuldt uddannet lærerinde, som vil kunne optage håndarbejde for Volstrup og Godthåb skoler samt senere husholdningsundervisning. Den melding ønsker sognerådet at høre Volstrupborgerne om.”

Hvordan mødet med Volstrupborgerne forløb er der ikke referat af, men man kan gætte på udfaldet – der fortsattes med fuldt uddannet lærer.

Lærerne på Volstrup skole

Niels Serlerup (vikar)	1917
Dagmar Nielsen	1917 – 1919
Jens Peter Alsted	1919 – 1939
Block (Vikar)	1938 – 1939
Kaj Justesen	1940 – 1943
Vikarer, bl.a. Ellen Kiilerich	1943 – 1945
Mandrup-Hansen	1945 – 1947
Kristian Kristensen	1947 – 1948
Woller	1948 – 1952
Vikarer til skolen blev lukket, bl.a. Kaj Dalsgaard og Block.	1952 – 1953

Da lærer Woller marts 1952 flyttede fra Volstrup, blev embedet ikke besat, men betjentes af vekslende vikarer. Det var nærmest umuligt at finde kandidater, selvom skolekommissionen forsøgte mange udveje. I perioder fandt man vikarer, men efterhånden stod klart at der ikke kunne findes brugelige vikarer. Derfor traf man sommeren 1953 beslutning om at ”lukke skolen foreløbig og så længe skolen hviler, da at betale 75 kr. årligt til hvert skolesøgende barn i befordringsgodtgørelse”. Reelt betød ”foreløbig” indtil de to ny syvklassede skoler i Øster Hornum og Godthåb blev bygget. I den mellemliggende tid overlodes det til forældrene til de nu kun elleve skolesøgende børn selv at bestemme, om de ville sende børnene i Øster Hornum eller Godthåb skole.

Volstrup skole i begyndelsen af 1950'erne.

Volstrup Skole 1946 til 1953

Fortalt 2005 af Arne Andersen

Arne Andersen bor i sit fødehjem i Molbjerg. Jeg var nummer otte i en søskendeflok på ti. Begyndte 1. april 1946 med Mandrup-Hansen som lærer.

Vi var syv elever på den årgang, der startede i 1946. Der var tre årgange i hver klasse. Vi sad på tre rækker borde, hver årgang i en række. Skoleåret startede 1. april, lille klasse gik i skole fire dage om

ugen i sommerhalvåret og to om vinteren. For store klasse var det fire dage om vinteren og to dage om sommeren, så deres arbejdskraft kunne udnyttes maksimalt derhjemme på gårdene.

Lærer Mandrup Hansen havde jeg som lærer det første års tid, indtil han flyttede fra skolen 1. maj 1947. Han var meget alsidig, en spændende og inspirerende lærer, en herlig fortæller som havde et herligt tag på børnene og kunne lære os en masse. Derefter havde vi Kristian Kristensen et års tid. Han boede alene til at begynde med, og det skete at han sov over - så stak vi af hjem igen og reddede os på den måde en fridag.

I lærer Wollers tid var det religionen, der blev vægtet meget højt, to timer hver dag i de to første timer, hvor vi var mest oplagte. Vi havde selvfølgelig også regning og skrivning. Vi skrev på tavler med grifler i lille klasse. Griflerne sad vi på trappen og sleb, så de kunne være ordentlig spidse. Der var også undervisning i danmarkshistorie og geografi et par timer om ugen. Geografi var altid over middag. Gymnastik havde vi lidt af ved bordene. Noget med at sidde og lave øvelser. Man fik da rørt sig lidt, men det var ikke noget der gav motion af nogen betydning. Gymnastikken foregik hver dag efter morgensangen og morgenbønnen, hvorefter vi fortsatte undervisningen med to timers religion.

Sommetider spillede vi om sommeren rundbold. Anden form for idrætsundervisning fandtes ikke; der var ingen redskaber af nogen art. Fra Volstrup var der i øvrigt ikke mange der gik til håndbold, fodbold eller anden form for idræt i Øster Hornum Senere blev der godt nok på én af nabogårdene indrettet en håndboldbane, som ungdommen brugte, men det var mest som hygge-håndbold om aftenen.

Der var ikke megen afveksling i skolegangen, men en gang om året kom kommunens filmapparatet også ud til Volstrup og så kunne vi se film. Det var mest undervisningsfilm uden lyd om dyr fra Grønland eller Afrika og sådan noget.

Pigerne havde håndarbejde efter skoletid, når vi drenge kunne holde fri, eller rettere sagt skulle hjem og passe vores arbejde. En dame, muligvis havde hun en håndarbejds læreruddannelse, fra Hæsum kom og forestod undervisningen. Sløjd og fysik var der ikke undervisning i på nogen måde, kun som nævnt hovedfagene. Der var en halv times middagspause, hvor de der boede tættest på gik hjem og spiste. Vi andre havde madpakke med. Jeg havde 3½ km til skole og gik på mine ben hver dag til skole til at begynde med, senere cyklede jeg.

Hvert år var vi på udflugt. Vi cyklede alle sammen til Svenstrup, hvorfra vi tog toget til forskellige byer nede i Jylland. Vi var for eksempel i Århus, Randers, Skanderborg, Silkeborg og et enkelt år en uge i København. Derudover passede vi uden yderligere pjank vores almindelige skole. Det eneste der kunne få alvorsmanden Woller til at forlade skolen var, hvis hans kone Thyra kom ind og kaldte på ham, at én af hans bisværme gav sig til at sværme. Så fik han travlt med at komme ud for at fange dem. Så kom fru Thyra Wollers ind og kaldte på ham så han kunne komme ud og få dem fanget inden de stak af for ham. Så længe det stod på passede fru Woller undervisningen.

Woller hørte ikke til den type lærere der gav eleverne nogen på hovedet. Det havde vi måske fortjent, vi var ikke altid lige opsatte på det her med at gå i skole og få lært noget, nærmest tværtimod. Det har ikke været nemt for en lærer at undervise tre årgange samtidig, tit i forskellige fag samtidig. Det gjorde at det var nemt at gemme sig og ikke få lavet så forfærdelig meget i timerne.

Hvert år ved udgangen af marts, ved skoleårets afslutning var der eksamen. Det foregik på den måde at skolekommissionen med formand Stig Buus i spidsen kom på skolen og hørte på hvad eleverne kunne i de forskellige fag. Stig Buus var en flink mand og gav ug eller ug- selvom vi måske havde fortjent et tg. Karaktererne var ikke retfærdige. Eksamen var en prøve på alle fag. Der blev hørt salmevers, et stykke fra Danmarkshistorien, der blev regnet stykke og vi skrev en lille nem diktat. Eksamen var en festdag på skolen. Skolekommissionen blev beværtet dagen igennem af lærerens kone, godt der var sådan én til at tage sig af den side af sagen.

Hvert år, tredje juledag, blev der arrangeret en dejlig og hyggelig juletræsfest i skolen for byens familier, hvor hele skolen var i sving. Selve juletræsfesten blev holdt i skolestuen. Her på aftenen drak forældrene kaffe og spiste kager i privaten, mens vi børn fik en sodavand og et stykke kage i skolestu-

en. Der var også poser til os børn. Musik var ikke noget man brugte til juletræsfesterne. Woller spillede godt nok violin som lærerne nu gjorde på den tid, men han var ikke verdensmester. Derfor holdt han sig til at spille til salmerne i undervisningen

Læreren blev uanset deres kvalifikationer, eller mangel på samme, anset for at være en slags overmennesker. Præsten og degnen rangerede over alle andre i lokalsamfundet. Det må udelukkende tilskrives deres uddannelse. Børnenes vurdering af lærerne havde i hvert fald ingen indflydelse på lærerens anseelse. Skolegangen var for Volstrupbørnene slut efter tiden i Volstrup skole. Muligheden var der for at fortsætte i mellemskolen i Nibe, men så vidt jeg kan huske var der ingen herfra, der gik videre i Nibe.

Mange kom ud for at arbejde i landbruget i ti-elleveårsalderen. Jeg begyndte som ti-årig. En enkelt episode husker jeg ganske tydeligt. Der var én på min alder der tjente ved naboen. En morgen skulle vi på vej til skole drive en so til Volstrup, hvor der var ornecentral. Det gik hverken værre eller bedre end at soen faldt i bækken, der dengang fungerede som kloak. Vi fik med møje og besvær soen bakeset op af kloakbladderet, men godt tilsvinede kom vi i skole, vi lugtede nok ikke godt. Vi havde tillige nær aldrig fået soen hjem igen. Mange af børnene havde arbejde, nogen alt for meget. Derfor hændte det at nogen der havde været rigtigt tidligt oppe på arbejde faldt i søvn i skoletiden. Læreren kunne ikke gøre andet end at lade ham sove.

Jeg gik ud af skolen foråret 1953. Lærer Woller søgte og fik andet arbejde i begyndelsen af marts 1952 og derfor have vi forskellige vikarer, blandt andre lærer Block, det sidste års tid jeg gik på skolen. Der var kun elleve elever på skolen til sidst. Sidste vikar var Kaj Dalsgaard. Da skolekommissionen ikke kunne finde kvalificerede vikarer lod man børnene gå i skole i Godthåb eller Øster Hornum skoler, indtil skolen endeligt blev nedlagt da den ny skole blev bygget i Øster Hornum i efteråret 1955

Volstrup skole 1943 til 1950

Skrevet 2005 af Grete Pedersen

Jeg startede i Volstrup skole den 1. april 1943. Volstrup skole var en lille skole med kun 2 klasser. Der var undervisning 6 dage om ugen. "Bette klassen" (1. til 4. årgang) gik 4 dage om sommeren og de store 2 dage. Der var flere 11 til 13 årige drenge som havde plads på bondegårdene i nærheden. Omvendt om vinteren, da gik de store 4 dage og de bette 2 dage om ugen. De store kunne bedre klare den megen sne som jeg husker var dengang.

Når der var megen sne fik jeg lov til at ride på min hest i skole. Far havde en aftale med manden på nabogården, at hesten måtte stå i stalden medens jeg var i skole.

Der var ca. 4 kilometer til skole, jeg husker jeg **gik** i skole de første år. Vi var nogle som fulgtes ad. Vi havde et system med 2 flade sten ved vejen hvor vi mødtes. Hvis dem jeg skulle følges med var gået blev stenene lagt oven på hinanden. Vi skulle så huske når vi gik hjem at få stenene lagt hver for sig, så de var klar til næste dag.

Jeg fik min første og eneste lussing da jeg gik i første klasse. Det står så tydeligt for mig at det var uretfærdigt. Jeg har aldrig glemt den episode. Man kan konkludere, at det vi gør og siger til børn som de føler er uretfærdigt brænder sig fast for hele livet.

Vi havde ingen gymnastiksal i skolen. Når vi skulle have gymnastik stod vi ud på gangen mellem bordene. Vi lavede "gang på stedet". Det var ikke sjovt når der skulle hoppes som en sprællemænd, for så slog vi ofte hænderne på skolebordene.

Dem som boede tæt på skolen fik lov til at gå hjem og spise til middag. Jeg var så ofte ene pige i midt-dagsfrikvarteret. Jeg husker ikke det som et problem. Jeg var med til at lege "gemme" og "spark til bøtten".

Vi fik ofte om sommeren lov til at tage æbler i lærerens have.

Der var en vandpumpe i skolegården hvor vi pumpede vand op fra når vi var tørstige. Jeg husker at der ofte var fugle som byggede rede nede i pumpen.

Jeg husker tydeligt 5. maj 1945. Vi var kommen i skole om morgenen. Læreren fortalte at vi var bleven et frit land. Vi fik fri. Jeg kan endnu huske den følelse og glæde vi havde da vi gik hjem, selv om vi ikke forstod betydningen af det.

Jeg ville gerne skrive stil i skolen. Vi fik ofte selv lov til at bestemme emne og jeg husker, at jeg klippede avisbilleder i stilehæftet som skulle illustrere fortællingen

Vi skulle ofte med en blyant lave en masse streger og krusedulle på et stykke papir. Når alt lignede kaos på papiret skulle vi se om vi kunne få øje på et dyr, en blomst, solen eller lign. Vi skulle så trække streger op om det vi syntes forestillede noget. Jeg har ofte tænkt på, at det var en god kreativ øvelse. Det at kunne se noget i abstrakt kan give glæde senere i livet.

Eksamen var en helt speciel dag. Vi havde dagen i forvejen skrevet en tekst i et stilehæfte, det var samme hæfte som vi havde skrevet i, året i forvejen. Skolekommissionen og præsten som var til stede på eksamensdagen, De kunne så se om vi havde udviklet vores skrivning i positiv retning. Vi blev også hørt i geografi og bibelhistorie. Jeg husker at præsten og skolekommissionen spiste til middag hos lærerens kone.

Alt i alt synes jeg at vi lærte godt i skolen. Selvfølgelig var det meget afhængig af den ene lærer vi havde. Jeg har jo faktisk kun gået 4 år i folkeskole.